

Eurooppa huolissaan passiivisesta tupakoinnista

13/05/2005

Eurooppalaiset viranomaiset ja EU-jäsenmaat ovat huolissaan passiivisen tupakoinnin aiheuttamista haitoista terveydelle ja ympäristölle.

Mitä on passiivinen tupakointi?

Passiivisessa tupakoinnissa tupakoimaton henkilö hengittää muiden tuottamaa tupakansavua. Tupakoitsija hengittää sisään vain 15 % tupakan aiheuttamasta savusta. Loput savusta leviää ympäröivään ilmaan ja muiden hengitettäväksi.

Tupakansavu sisältää yli 4000 kemiallista ainesosaa. Näistä yli 50 tiedetään aiheuttavan syöpää ja yli sata ovat myrkyllisiä. Haitallisia altisteita syntyy savukkeen palaessa jopa enemmän kuin tupakoijan itsensä sisään hengittämässä savussa.

Passiivisen tupakoinnin vaarat

British Medical Journalissa huhtikuussa 2004 julkaistu tutkimus[1] paljastaa tuhoisat vaikutukset. Kirjoittajien mukaan aikuisilla, jotka asuvat tupakoitsijan kanssa, on 15 prosenttia suurempi kuolleisuusriski vaikka he eivät olisi itse koskaan tupakoineet. Saman vuoden toukokuussa WHO:n kansainvälinen syöväntutkimuslaitos luokitteli passiivisen tupakoinnin ryhmään "ihmisen karsinogeenit" ja osoitti, että tavanomainen altistuminen tupakansavulle aiheuttaa keuhkosityöpää henkilöillä, jotka eivät ole koskaan tupakoineet[2]. Syöväntutkimuslaitos osoitti myös, että tupakoitsijoiden kanssa asuvilla ihmisillä on 25 % suurempi [2] riski sairastua sydän- ja verisuonitauteihin. Lisäksi tupakansavu vaikuttaa erityisesti lapsiin, joilla on suurempi riski kärsiä hengityselinsairauksista, korvatulehduksista, astma-kohtauksista, kohdun sisäisen kehityksen viivästyisestä, alhaisesta syntymäpainosta ja kätkytuoolemista. Puhumattakaan siitä, että tupakoimattomat kärsivät monella tavoin savuisesta ympäristöstä. Haittoja ovat mm. yskeminen, päänsärky, silmien ärtyminen, pahoinvointi, hengitysvaikeudet jne. On arvioitu, että vuonna 2001 EU:n 15 jäsenmaassa passiivinen tupakointi aiheutti 50 000 – 100 000 kuolemaa vuodessa[3]. Euroopan Unioni kehittää aktiivisesti tupakoinnin vastaista toimintamallia. Lisätietoja työstä löytyy mm. Internetissä osoitteissa

<http://www.help-eu.com>

ja

http://europa.eu.int/comm/.../tobacco_en.htm

Maailman terveysjärjestön kansainvälinen tupakkaa koskeva puitesopimus, Framework Convention on Tobacco Control (FCTC), on maailman ensimmäinen kansanterveyttä koskeva sopimus. WHO:n 192 jäsenmaata hyväksyivät sen yksimielisesti maaliskuussa 2003 Maailman terveysjärjestön 56. yleiskokouksessa. Tämän laillisesti sopimosopuolia sitovan sopimuksen tarkoituksena on vähentää tupakoinnista johtuvia kuolemia ja sairauksia kaikkialla maailmassa. Sopimuksen ovat allekirjoittaneet kaikki 25 EU:n jäsenmaata ja 13 jäsenmaata on ratifioinut sen.

Lainsäädäntötyö

EU-tasolla passiivinen tupakointi on huomioitu direktiivissä ja toimitasuosituksissa. Terveyttä ja turvallisuutta työpaikoilla koskeva direktiivi (89/391/EEC) esittää erityisesti, että "taukopaikoilla on tehtävä toimenpiteitä, jotka suojelevat tupakoimattomia tupakansavun aiheuttamilta epämuksuista..." Edelleen vuonna 2002, neuvosto hyväksyi suosituksen, jossa jäsenmaita kehoitetaan lainsäädännön avulla suojaamaan ihmisiä passiivisen tupakoinnin haitoilta työpaikoilla, suljetuilla julkisilla paikoilla sekä julkisessa liikenteessä.

Lainsäädäntö ja toimenpiteet passiivisen tupakoinnin haittojen ehkäisemiseksi vaihtelevat maasta toiseen. Irlanti ja Norja ovat toistaiseksi ainoat maat, jotka ovat jo toteuttaneet tupakointikiellon kaikilla työpaikoilla, mukaan lukien baarit ja ravintolat. Tarkoituksena on suojella työntekijät savuiselta ympäristöltä ja siten turvata heidän terveyttään. Irlannissa kieltoa noudatetaan 94-prosenttisesti. Viidesosa tupakoitsijoista on lakannut polttamasta muiden läsnä ollessa kokonaan. Irlantilaiset tupakoitsijat polttavat entistä vähemmän kotonaan, mikä osoittaa, että lainsäädäntö on lisännyt tietoisuutta tupakoinnin haitallisista vaikutuksista kanssaihmiisiin. Useimmat EU-maat ovat hyväksyneet lain, joka kieltää tupakoinnin julkisissa tiloissa. Toiset maat, kuten Irlanti, Italia, Malta, Suomi, Hollanti ja Ruotsi, ovat kieltäneet tupakoinnin työpaikoilla mutta kaikki eivät ole sisällyttäneet kieltoa koskemaan hotelleja ja tarjoilupalveluja. Lukuisat maat, kuten Ranska, Belgia, Puola, Unkari, Viro ja Suomi ovat edellyttäneet savuttomien ja savullisten alueiden erottamista näissä tiloissa.

Seikkoja, jotka estävät lainsäädännön toteutumisen

Lainsäädännön toteutumisen valvonnassa ja laiminlyönneistä säädettyissä rangaistuksissa on puutteita ja heikkouksia, joihin tulisi kiinnittää huomiota. Tupakointialueen määrittely on myös usein epämääräistä, vaikea toteuttaa eikä alue tarjoa riittävää suojaa tupakansavulta, koska savu kulkeutuu tupakoimattomalle alueelle. Totaalikielto olisi paras ratkaisu. Jos totaalkieltoa ei voida toteuttaa, vaihtoehtona tupakointialueille on suljettu huone.

Toimenpiteitä joilla tupakointikieltoa voitaisiin edistääValmisteltaessa passiivista tupakointia ehkäisevää lainsäädäntöä ennen lain astumista voimaan kansalaisten tietoisuutta voidaan lisätä keskusteluilla, tutkimuksilla ja median kautta. (Ruotsi, Espanja, Ranska, Belgia jne...).

Keinoja tukea passiivista tupakointia ehkäisevää lainsäädäntöä

Irlanti ja Malta ovat ottaneet käyttöönsä useita toimintamalleja tukeakseen omia kansalaisiaan. Näitä ovat esimerkiksi:

– Puhelinlinja, joka jakaa tietoa uudesta lainsäädännöstä sekä antaa neuvoja tupakoinnin lopettamiseksi. Mm. Maltalla puhelinnumero löytyy savukeasteista.– Maan kattava mainoskampanja uudesta laista.

Savuttomuutta tukevan lainsäädännön positiivisia vaikutuksia on löytynyt monissa tutkimuksissa. Vuonna 2002, the British Medical Journal osoitti että tupakoinnin kieltäminen työpaikoilla vähensi tupakoitsijoiden tupakankulutusta 29 prosentilla [5]

Johtopäätökset

Pitäisikö passiivista tupakointia säätelevä lainsäädäntö (kuten Irlannissa) saada Euroopan laajuiseksi?

Hallitusten suositellaan seuraavan Irlannin esimerkkiä ja kieltävän kaiken tupakoinnin julkisissa tiloissa ja työpaikoilla. Kielto suojaisi työntekijöiden ohella myös asiakkaita, jotka altistuvat myrkyllisen savuisen ympäristön karsinogeenille. Viimeaikaiset päätökset tupakoinnin ehkäisemistä (mm. EU terveysstrategia 2004:n linjaukset), savuttomien julkisten tilojen ja työpaikkojen tukeminen, merkitsevät suurta mahdollisuutta saada aikaan vaikuttava, kauaskantoinen ja merkityksellinen muutos! Toiveissa on tuottaa uusia hyviä käytäntöjä jotka tukevat näitä periaatteita ja joita komissio ja kansalliset hallitukset tukevat. Todisteet ovat vastaansanomattomat ja niitä voidaan käyttää vastavetona sille perinteisen teollisuuden lobbaamiselle, jolla vaaditaan lainsäätäjiä olemaan puuttumatta tupakointiin.

Hyvien kokemusten vaihto Valtaosa jäsenmaista, jotka ovat uusimassa lainsäädäntöään, seuraavat Irlannin, Italian, Maltan ja Norjan kokemuksia. Todisteet puhuvat sen puolesta, että täydellinen tupakointikielto toimii paremmin kuin tupakoinnin rajoittaminen, joka aiheuttaa hämmennystä ja kiistoja tupakoitsijoiden ja tupakoimattomien kesken. Lain noudattaminen lisääntyi Irlannissa ja Norjassa sen jälkeen, kun tupakoinnin täydellinen kieltö ravintoloissa ja baareissa astui voimaan vuonna 2004.

Lähteet:

[1] Sarah E Hill, "Mortality among never smokers living with smokers", British Medical Journal, 05.04.2004.[2] WHO International Agency for Research on Cancer. Monograph on the evaluation of the risk to humans: tobacco smoke and involuntary smoking. Lyon, France 2004; Vol 83.

<http://monographs.iarc.fr>

[3] British Medical Association (2002). Towards Smoke-Free Public Places. London, UK, November. www.bma.org.uk

[4] Council Recommendation of 2 December 2002 on the prevention of smoking and on initiatives to improve tobacco control (2003/54/EC), Official Journal L 022, 25/01/2003 P. 0031 – 0034[5] Fichtenberg and Glantz (2002). Effect of smoke-free workplaces on smoking behaviour: Systematic Review, BMJ vol.325, 27 July

Kommentit:

- Tämä lehdistötiedote perustuu eurooppalaisen tupakoinnin vähentämiseen pyrkivän verkoston, European Network for Smoking Prevention, ENSP, asiantuntemukseen (huhtikuu 2005).
- Tiedotteen näkemyksiä ei missään olosuhteissa voida pitää Euroopan komission virallisina kannanottoina.
- Ulkopuoliset viittaukset ja lähteet kuuluvat osana tekstiin.

Osana Euroopan Komission uutta tupakoinnin vähentämiskampanjaa "HELP – For a life without tobacco" (Suomessa "Elä ilman tupakkaa"), lehdistötiedotteita tuotetaan säännöllisin väliajoin (maaliskuu – marraskuu) tarkoituksena antaa medialle tärkeää terveyteen liittyvää tietoa, joka tukee kampanjan sisältöä.

